

№ 03112020/20 від 3 листопада 2020 р.

Президенту України
п. ЗЕЛЕНЬКОМУ В.О.

Копії:
Прем'єр-міністру України
п. ШМИГАЛЮ Д.А.

Секретарю Ради національної безпеки і
оборони України
п. ДАНІЛОВУ О. М.

Звернення

Ми, члени робочих груп Робочої групи 3 Української національної платформи Форуму громадянського суспільства Східного партнерства (УНП ФГС СхП) та Робочої групи 5 Української сторони Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС (УС ПГС), звертаємось до Вас з проханням вжити всіх необхідних дій задля недопущення змін (відтермінування) строків реалізації заходів з екологізації, передбачених чинним Національним планом скорочення викидів від великих спалювальних установок.

Україною, як членкинею Енергетичного Співтовариства та учасницею Угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом з 1 лютого 2011 року, прийнято зобов'язання дотримуватися положень Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та додатків до нього. Згідно з Додатком II до Договору всі великі спалювальні установки після 31 грудня 2017 року мають відповідати вимогам Директиви 2001/80/ЄС про обмеження викидів деяких забруднюючих речовин у повітря від великих спалювальних установок (далі – Директива 2001/80/ЄС). Директивою 2010/75/ЄС про промислові викиди (далі – Директива 2010/75/ЄС), що прийнята на зміну Директиви 2001/80/ЄС, внесено принципові зміни до чинного законодавства ЄС. Згідно з рішенням Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства від 24 жовтня 2013 року вимоги Директиви 2010/75/ЄС набувають чинності в Енергетичному Співтоваристві для великих спалювальних установок після 31 грудня 2027 року. В Україні – Рішенням КМУ № 796-р.

8 листопада 2017 р. затверджено Національний план скорочення викидів від великих спалювальних установок (далі – НПСВ). Метою НПСВну є поступове

Секретаріат
Української національної платформи
Форуму громадянського суспільства Східного партнерства
вул. Рейтарська 8/5А, м. Київ, 01054, Україна
Контактна особа: Марина Гутгарц, Секретар Платформи
unp.eap@gmail.com

скорочення викидів діоксиду сірки (далі – SO₂), оксидів азоту (далі – NO_x) та речовин у вигляді суспендованих твердих частинок, недиференційованих за складом, (далі – пил) від існуючих великих спалювальних установок, номінальна теплова потужність яких становить 50 МВт і більше, а перший дозвіл на викиди або дозвіл на проектування установки видано до 01 липня 1992 року. Строк дії Національного плану скорочення викидів – з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2033 року.

Розпорядженням КМУ від 13 червня 2018 р. № 428-р, був затверджений План заходів на 2018 рік щодо впровадження Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок, в якому були визначені 7 заходів, строки виконання та відповідальні ЦОВВи.

Однак за увесь цей час для досягнення цілей, визначених НПСВ, **жодного питання**, окрім створення робочої групи, **вирішено не було**.

Ми вже неодноразово зверталися до Прем'єр-міністра, відповідальних Міністерств, щодо проблем невиконання НПСВ та можливих сценаріїв розвитку у разі неналежного виконання Україною зобов'язань, проводили обговорення у громадській раді при Мінприроди із залученням всіх суб'єктів. Однак питання не зрушило з місця, оскільки власники установок не бажають витратити кошти на екологізацію своїх потужностей, хоча дані вимоги прописані в їх інвестиційних договорах, а строки такої екологізації їм були погоджені під час розробки НПСВ. Варто зауважити, що сам НПСВ і є відтермінуванням екологізації спалювальних установок, який нам погоджено Енергетичним співтовариством.

Першим ухиленням від виконання НПСВну стало рішення Кабінету Міністрів від 24 липня 2019 року «Про внесення змін у Додатки 1 – 4 до Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок». Тоді відбулося перше перенесення строків на 2-5 років, яке стосувалось 21 з 90 установок. Це не виходило за рамки загальних строків екологізації до 2028-2032 років, але було прийнято із жорстким порушення екологічного законодавства України – *не була взагалі проведена стратегічна екологічна оцінка цього проекту, а громадське обговорення проекту відбулося із порушеннями*.

Проте власники великих спалювальних установок забажали більшого. І рішенням (додається) тимчасової робочої групи Міністерства енергетики України з розроблення механізму впровадження Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок (далі – робоча група) від 20.08.2020 були затверджені питання щодо повної відмови від умов, передбачених в НПСВ.

Секретаріат

Української національної платформи
Форуму громадянського суспільства Східного партнерства
вул. Рейтарська 8/5А, м. Київ, 01054, Україна
Контактна особа: Марина Гутгарц, Секретар Платформи
unp.eap@gmail.com

Дана робоча група вирішила:

- перенести кінцеві строки реалізації заходів з екологізації ВСУ з 2033 на 2043 рік;
- блоки, які до 01.01.2020 переведені на газову марку вугілля НЕ виводити з експлуатації;
- створити механізм обміну годинами роботи між установками;
- приборати визначення конкретних заходів екологізації з додатків НПСВ;
- законодавчо перекласти на плечі держави витрати на впровадження заходів з екологізації приватних ТЕС та ТЕЦ.

На засіданні робочої групи, для зазначених змін учасники використовували такі аргументи як припинення існування механізму нарахування інвестиційної складової (повернення коштів власнику установки для компенсації екологізації) в зв'язку із введенням нового ринку електричної енергії, проблеми, які виникли в зв'язку із світовою пандемією COVID-19 та проблему потенційного розбалансування енергосистеми у разі виконання НПСВ (лише 5 установок на рік можуть виводитись з експлуатації для проведення модернізації).

Проте, аргументи, які викладені в протоколі, не витримують критики, тому що:

- по-перше, механізм нарахування інвестиційної складової припинив своє існування (припинилися виплати) ще за декілька років до впровадження нового ринку електричної енергії і встановлення фільтраційного обладнання на багатьох станціях здійснювався власними коштами власників установок;
- по-друге, проблема коронакризи з'явилася лише півроку тому, тоді як НПСВ діє з кінця 2017 року;
- по-третє, поетапність виведення в модернізацію не більше 5 установок в рік передбачена діючим НПСВ і його додатками.

І навіть сьогодні *виконання заходів складне, але можливе* в визначені НПСВ строки, як зауважили розробники дослідження “Економічно-обґрунтований підхід до запровадження Національного плану скорочення викидів в Україні на підставі досвіду скорочення викидів забруднюючих речовин великими спалювальними установками в Європі”, на яке посилалися на засіданні робочої групи при Міненергетиці.

Варто зауважити, що до робочої групи входять переважно представники Міністерства енергетики (3 особи), представники власників установок (ДТЕК – 2 особи,

Центр енерго – 1 особа, Донбасенерго – 1 особа), Укренерго – 4 особи, *тоді як представників екологічного напрямку представляє лише одна особа з Міндовкільля.*

Традиційно, **теплова енергетика є найбільшим промисловим забруднювачем довкілля**, а українські “тепловики”, на відміну від європейських колег, досі категорично не готові вирішувати питання забруднення повітря токсичними газами. Тоді як вплив такої діяльності на кліматичні зміни є чи не найбільшим.

Річні викиди великих спалювальних установок, які згідно НПСВ мають пройти процедуру екологізації, становлять у 2019 році: **155895,8 тон пилу, 599270,0 тон SO₂, 119145,9 тон NO_x**. За строк дії НПСВ вітчизняні оператори мають скоротити викиди діоксиду сірки на 95%, а оксидів азоту на 72%. Отже, кожен згаданий рік екологізації, це сотні мільйонів тонн шкідливих речовин, які осідають в легенях наших дітей, українській землі та воді.

Варто зауважити, що відсутнє законодавство ЄС, рішення та процедурні акти ЄЕС щодо можливостей коригування термінів виконання та інших суттєвих корекцій НПСВ. У рамках існуючого правового поля внесення Українською стороною змін до НПСВ у спосіб, відмінний від окресленого у частині 8.2 розділу 8 НПСВ,- порушуватимуться міжнародні зобов’язання Протоколом про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та закон, яким він ратифікований, а також положення пункту е) статті 338 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо співробітництва в рамках Договору про заснування Енергетичного Співробітництва.

Нажаль, аналізуючи ситуацію, яка склалась, прослідковується очевидне та виключне просування інтересів приватного бізнесу на рівні центральних органів виконавчої влади!

Такі рішення ставлять під загрозу життя і здоров’я української Нації та питання виконання Україною умов Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, Угоди про асоціацію України з ЄС та можливості долучення України до Європейського зеленого курсу (European Green Deal).

В зв’язку із вищевикладеним, просимо:

Вжити всіх необхідних дій задля недопущення змін (відтермінування) строків реалізації заходів з екологізації, передбачених чинним НПСВ, а саме:

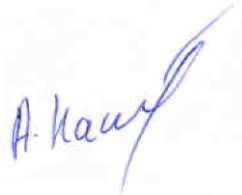
- дослідити питання на рівні відповідального міністерства та Уряду;

Секретаріат
Української національної платформи
Форуму громадянського суспільства Східного партнерства
вул. Рейтарська 8/5А, м. Київ, 01054, Україна
Контактна особа: Марина Гутгарц, Секретар Платформи
unp.eap@gmail.com

- не погоджувати рішення щодо перенесення строків реалізації заходів щодо зменшення викидів від великих спалювальних установок, у разі надходження відповідного проекту рішення на розгляд Уряду;
- вчинити інші дії, які унеможливають погодження забруднення довкілля найбільшими промисловими забруднювачами - тепловою енергетикою довше, ніж це передбачено діючими зобов'язаннями України в договорі про Енергетичне співтовариство та Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та викладено в чинному НПСВ.

З повагою,

Від імені РГ5 УС ПГС
Координаторка РГ5
Андрусевич Наталія

Від імені РГ3 УНП ФГС СхП
Координатор РГ3
Гаврилюк Руслан

Довідково: Українська сторона Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС (<https://eu-ua-csr.org.ua/>) є національною частиною Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС – одного з офіційних двосторонніх органів Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Відповідно до ст.469-470 Угоди про асоціацію, Платформа офіційно представляє інтереси громадянського суспільства України та ЄС у процесі виконання Угоди, здійснює моніторинг та громадський контроль за її виконанням. Від Української сторони до Платформи входить 15 членів – представників громадських об'єднань, профспілок та організацій роботодавців. Під їх егідою УС ПГС об'єднує 282 організації.

Українська національна платформа Форуму громадянського суспільства Східного партнерства (www.eapcsf.org.ua/) – це мережа більше як 140 громадських організацій України, що відстоює українські інтереси в рамках Східного партнерства. Платформа є частиною Форуму громадянського суспільства Східного партнерства (ФГС СхП) – об'єднання представників громадських організацій України, Грузії, Республіки Молдови, Білорусі, Республіки Вірменії, Азербайджану, а також ЄС. Форум допомагає громадським організаціям регіону Східного партнерства адвокатувати важливі для їх країн питання на рівні ЄС, сприяє аналітично-адвокаційній діяльності та обміну досвідом між організаціями громадянського суспільства регіону, здійснює громадський моніторинг виконання цілей Східного партнерства.

Секретаріат
Української національної платформи
Форуму громадянського суспільства Східного партнерства
вул. Рейтарська 8/5А, м. Київ, 01054, Україна
Контактна особа: Марина Гутгарц, Секретар Платформи
unp.eap@gmail.com